

Kayıt dışı!

Çocuklara Yönelik Fiziksel Ceza Uygulamasının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Yapılacak Yasal Reform Hakkında Avrupa Parlamentoları İçin Bir Rehber

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Kayıt dışı!

Çocuklara yönelik fiziksel ceza uygulamasının ortadan kaldırılmasına ilişkin yasal reform hakkında Avrupa parlamentoları için bir rehber

**Çocuklar için ve çocuklarla birlikte
bir Avrupa inşa etmek**

www.coe.int/children

Bu kitap "Çocuklara Yönelik Fiziksel Ceza Uygulamasının Yasaklanması-Yasal Reformlar İçin Bir Rehber" adlı çalışmanın uyarlanmış ve kısaltılmış biçimidir ve Çocuklara Yönelik Her Türü Fiziksel Cezalandırmanın Sonlandırılması için Küresel Girişim tarafından geliştirilmiştir. Metnin orijinaline www.endcorporalpunishment.org adresinden ulaşabilirsiniz.

İçindekiler

Fransızca Baskı

Pour en finir avec les châtiments corporels

Kapak ve Tasarım: Belge ve Yayınlar Birimi, Avrupa
Konseyi

Çizimler: Gabriel Pagonis/© Avrupa Konseyi

© **Avrupa Konseyi**, Mayıs 2008

Yeni baskı, Temmuz 2009, Temmuz 2010

Fransa'da Basılmıştır.

Ankara Çocuk Hakları Platformu ve İHOP'un Notu:

Bu yayının Türkçe çevirisi, Avrupa Konseyinin Ankara
Çocuk Hakları Platformuna verdiği izinle, ücretsiz olarak
dağıtılmak üzere İnsan Hakları Ortak Platformu tarafından
yapılmıştır. Çeviriden kaynaklanabilecek herhangi bir
hatadan Avrupa Konseyi sorumlu tutulamaz.

Giriş	5
Birinci Bölüm Fiziksel ceza uygulamasının yasaklanmasında yasal tedbirler	9
Ulusal mevzuatın önemi	9
Müessir fiillere ilişkin ceza hukuku- açık bir mesaj vermenin gerekliliği	10
Kayıt dışı – fiziksel ceza uygulamasının kanuni dayanaklarını ortadan kaldırmak	12
İkinci Bölüm Reformun etkili bir biçimde işlemlerini sağlamak- Diğer temel tedbirler	19
Reformun aile içinde işlemlerini sağlamak	20
Reformun aile dışında işlemlerini sağlamak	21
Hukuka ve çocuğun korunma hakkına dair farkındalığın artırılması.....	22
Olumlu ebeveynliğin ve şiddet içermeyen disiplin yöntemlerinin teşvik edilmesi	23
İzleme	24
Daha fazla bilgi için.....	27

Çocuklar küçük hakları olan küçük bireyler değildir.

Avrupa Konseyi, nasıl ölüm cezasını Avrupa'dan silip atmak için sistematik bir kampanya yürüttüyse, şimdilerde benzer bir şekilde, fiziksel cezanın olmadığı bir kıta yaratma vizyonunu hayata geçirmeye çalışmaktadır. İnsanlara vurmak doğru bir davranış değildir ve unutmamak gerekir ki çocuklar da insandır.

Çocuklar, insanlık onurlarına ve beden bütünlüklerine saygı duyulması ve kanun önünde eşit korumaya sahip olma bakımından yetişkinlerle aynı haklara sahiptirler. Avrupa Konseyi'ne üye 47 ülkenin, uluslararası ve bölgesel düzeydeki insan hakları belgeleri uyarınca, yasalarını iyileştirme ve hane içinde de dâhil olmak üzere çocuğa yönelik her türlü fiziksel cezanın yasaklanması ve ortadan kaldırılması için ilgili diğer tedbirleri ivedilikle alma konusunda yükümlülüğü bulunmaktadır.

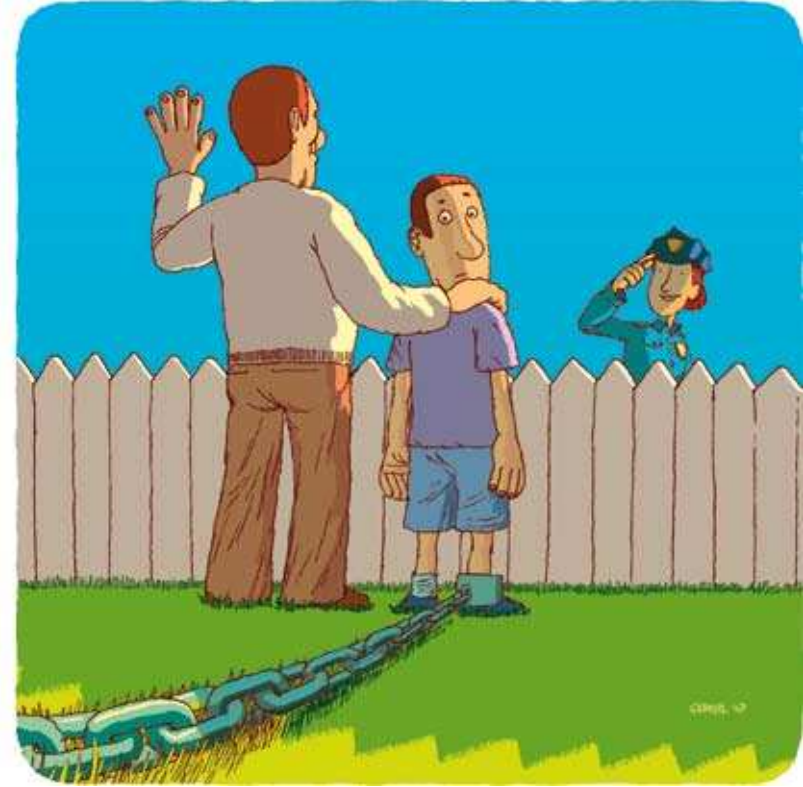
Avrupa'daki parlamentoların, devletlerin fiziksel cezayı ortadan kaldırmalarında oldukça önemli bir rolü bulunmaktadır. Sonuçta gerekli yasal reformların gerçekleştirilmesi, hükümet uygulamalarının izlenmesi ve maddi kaynakların tahsisi gibi konular parlamentoların sorumluluğundadır. Parlamentolardaki vekiller de, hem ulusal liderler hem de toplum liderleri olarak, bu konuda farkındalığın artırılmasını sağlayabilir ve çocukların şiddet kullanılarak terbiye edilmesine dair yerleşik hale gelmiş geleneksel kabulün değişmesinde çaba gösterebilirler.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi 47 üye ülkenin meclislerindeki temsilcileri bir araya getiren bir organdır. Avrupa Konseyi'nin idam cezasının kaldırılmasındaki başarısını dikkate alan Meclis, fiziksel cezalandırmanın da aynı biçimde ortadan kaldırılması için çalışmalar yürütülmesi çağrısında bulunmuştur.

Parlamenteler Meclisi, Avrupa'nın "çocuklar için fiziksel cezadan arındırılmış bir bölge" olması çağrısında bulunan tavsiye kararını da 2004 yılında kabul etmiştir.

Meclis, çocuklara yönelik herhangi bir fiziksel cezanın, temel bir hak olan insanlık onurunu ve beden bütünlüğünü çiğnediği görüşündedir. Bazı üye devletlerde bu tür fiziksel cezalandırmanın halen yasalar çerçevesinde mümkün olduğu gerçeği de, çocukların yetişkinlerle aynı hukuki korumaya eşit bir biçimde haiz olduğuna dair temel hakkı ihlal etmektedir. Avrupa toplumunda bir insana vurmak yasaklanmıştır ve çocuklar da insandır. Çocuğa yönelik fiziksel cezalandırmanın sosyal ve hukuki kabulüne son verilmelidir. *(Fiziksel Cezalandırmanın Avrupa Çapında Yasaklanmasına ilişkin 2004 tarihli ve 1666 sayılı Tavsiye Kararı)*

Bu el kitabı, parlamenterleri ve onlarla birlikte ve onlar için çalışan kişileri çocuğa yönelik her türlü fiziksel cezalandırmanın yasaklanması ve ortadan kaldırılması için gerekli olan yasal ve diğer tedbirler konusunda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

İnsan Hakları Evinizin Kapısında Sona Ermez!

Birinci Bölüm

Fiziksel cezalandırmanın yasaklanmasında yasal tedbirler

*Yetişkinlere Vurmanın adı "Saldırı",
Hayvanlara Vurmanın adı "Hunharlık",
Çocuklara Vurmanın adı ise "Onların
İyiliği İçin."*

Ulusal mevzuatın önemi

Çocuklara yönelik fiziksel cezalandırmanın etkili bir biçimde yasaklanması, söz konusu yasağın çocuğun korunmasına dair mevzuatta açıkça telaffuz edilmesi ve hane içi, ceza sistemi ve alternatif bakım hizmetleri de dâhil olmak üzere çocukların olduğu her yerde uygulanması anlamına gelir.

Kimi kişiler ve hükümetler ebeveynlere çocuklarına yönelik fiziksel ceza uygulamaları konusunda yalnızca tavsiyede bulunmanın yeterli olacağına inanmaktadır. Böyle bir iddia, erkeklere, kadınlara, bakıcılara da yaşlılara vurmamalarını "tavsiye etmek" kadar gülünçtür. Çocuklar için tam anlamıyla korumaya yasalarda yer verilmelidir. Aksi takdirde, bir çocuğun insanlık onurunun ve beden bütünlüğünün çiğnenmesinin kabul edilebilir, normal ve bazılarının hala öne sürdüğü gibi "yüksek yararlarına" olan bir şey olduğu fikri değişmeksizin sürüp gidecek; dolayısıyla çocukların birer nesne ya da ailelerinin malı olarak algılanmasını pekiştirecektir.

Fiziksel cezalandırmanın tamamıyla yasaklanmasını sağlamak için ulusal mevzuatta buna göre değiştirilmelidir. Bazı üst düzey ulusal mahkemelerin, ailelerin ve diğer kişilerin fiziksel cezalandırmaya başvurmalarını anayasaya aykırı ya da devletlerin uluslararası veya bölgesel sözleşmelerden doğan yükümlülükleriyle uyuşmadığına hükmetmiş olmaları yasağın garanti altına alındığı anlamına gelmez. Böyle bir yasağa ulusal mevzuatta yer verilmediği sürece, bu kararlara itiraz edilebilir ve bilahare alınacak kararları da tersine çevirebilir.

Müessir fiillere ilişkin ceza hukuku- açık bir mesaj vermenin gerekliliği

Tüm ülkelerde müessir fiiller ceza gerektiren bir suç olarak yasalarda tanımlanmıştır. Mantık çerçevesinde düşünüldüğünde çocuklar da birer insan olduğundan, söz konusu kanunlar hem çocuklar hem de yetişkinler için uygulanmalıdır. Ancak gerçekte yaşananlar pek de böyle değildir. Müessir fiillere ilişkin yasalar çocukları her zaman şiddetten koruyamamaktadır; zira kadınlar ve yaşlılar gibi diğer hassas grupların korunmasına herhangi bir ödün verilmesini tasavvur dahi edemeyen devletler, bu fiillere ilişkin yasaları çocuklara yönelik olarak tam anlamıyla işletmemektedir.

Bazı devletlerde müessir fiillere ilişkin istisnalara yasalarda yer verilmekte, ebeveynlerin ya da onlar adına hareket eden kişilerin “makul ölçüler içerisinde cezalandırma”, “kanuna uygun terbiye etme” ve disiplin etme biçimi olarak sayılan başka türlü uygulamalara başvurmasına olanak tanımakta; böylelikle de çocukların kanun tarafından eşit bir biçimde korunmasını yadsımaktadır. (Bkz. 1. Kutu)

Özellikle teamül hukukunun geçerli olduğu diğer devletlerde ise, “makul ölçüler içerisinde” fiziksel ceza verme gibi bir hak yasalarda yer almasa da, ilgili içtihatlar yoluyla tesis edilmiştir. Mahkemeler, birtakım cezalandırma yöntemlerinin çocuk yetiştirmede “makul” olarak değerlendirebileceği kanaatine varmak suretiyle, çocuklara yönelik müessir fiil cürümleriyle yargılanan sanıkların suçsuz olduklarına karar vermiştir. Neyin makul olup olmadığı meselesine karar vermenin mahkemelere bırakılması, çocuklara yönelik şiddetle ilgili kafa karıştırıcı bir mesaj verilmesine ve dolayısıyla, disiplin etme adına uygulanan şiddetin kabul edilebilir bir şey olduğunun teyit edilmesine yol açmıştır.

Son olarak bazı devletlerin hukuk sistemleri bu konuda tamamıyla sessiz kalmıştır. Müessir fiillere ilişkin istisnalar ne yasalarda ne de içtihatlarda yer almamaktadır. Ancak bu devletlerde ebeveynlerin ve ebeveynlerin yetkisini taşıyan kişilerin fiziksel ceza verme hakkı “varsayılan” bir hak olarak değerlendirilmiş ve geleneksel kabulde de sağlam bir biçimde yerini almıştır.

1. Kutu - Fiziksel cezalandırmaya ilişkin kanuni dayanaklar

Aşağıda yer verilen kanuni dayanaklar ülkelerin mevzuatlarından alınmıştır. Yapılacak yasal bir reform bu ve benzeri dayanakların kanundan çıkarılmasını da içermelidir.

- Bu Kanunda yer alan hiçbir hüküm herhangi bir ebeveynin, öğretmenin ya da çocuğun üzerinde kanunen kontrolü bulunan veya ondan sorumlu olan bir başka kişinin çocuğuna yönelik ceza verme hakkını alacak ya da etkileyecek bir şekilde yorumlanamaz.
- Ebeveynler çocuklarını takdir etme ve yeterli ve makul bir düzeyde ıslah etme hakkına haizdirler.
- İşbu kanun, ebeveynler ve öğretmenlere genel örf ve adet kurallarınca uygun görülen disiplin biçimlerini uygulamaya cevaz vermektedir.
- Ebeveynler, çocuğun iyi karakterli biri olarak yetişmesi ve adil ve makul kurallara, tavsiyelere ve uyarılara uymasını sağlamak için gerekli olabilecek disiplini uygulama hakkına sahiptir.

Kayıt dışı – fiziksel cezalandırmanın kanuni dayanaklarını ortadan kaldırmak

Devletler öncelikle birincil ve ikincil derecede mevzuatlar, uygulanabilir her türlü örfi ve dini hukuk ve içtihatlar (mahkeme kararları) dâhil olmak üzere mevzuatlarını baştan sona gözden geçirmeli ve çocuğun fiziksel cezalar ile diğer zalimane veya küçük düşürücü cezalandırmaya karşı korunmasını etkileyebilecek olanları tespit etmelidir.

Yasaklama, içtihatlarda ve mevzuatta yer alan her türlü kanuni dayanağın veya gerekçelerin kaldırılmasını gerektirir. Eğitime ilişkin hukuki düzenlemelerde veya bakım hizmetleri ile ceza sisteminde uygulanan mevzuatta fiziksel cezalandırmaya cevaz veren ya da onu düzenleyen kanunlar da yürürlükten kaldırılmalıdır.

Söz konusu kanuni dayanaklar ortadan kaldırıldığında, müessir bir fiilin artık cezalandırma ya da ıslah olarak meşru gösterilemeyeceğine dair bir ibare de eklenirse, yasaklamanın tam anlamıyla gerçekleştiğinden söz edilebilir.

Nasıl Yapmalı

1. Ebeveynlerin ya da kanunen kabul gören bir otoritenin fiziksel ceza vermesine açıkça müsaade edilen ülkelerde genellikle aşağıdaki ifadeye benzer düzenlemeler bulunmaktadır:

Çocuğun ebeveynleri ve onlar adına hareket eden bir kişi makul ölçüler içerisinde kalmak koşuluyla çocuğun üzerinde disiplin etme maksadıyla güç kullanabilir.

Böyle bir hukuki dayanağın ortadan kaldırılması ve fiziksel cezalandırmanın yasaklanması ise mevzuatta aşağıdaki gibi bir ibareye yer verilmesiyle sağlanabilir:

Bu kanunun amacı, ebeveynlerin disiplin etme maksadıyla güç kullanmalarını ortadan kaldırmak suretiyle çocukların güvenli ve şiddetten arınmış bir çevrede yaşamalarını sağlayacak tedbirlerin alınmasına yönelik olarak temel kanunda değişikliklerin yapılmasıdır. Kısım X yürürlükten kaldırılmıştır.

Ebeveynlerin “makul ölçüler çerçevesinde ceza verme” haklarının ya da benzeri hükümlerin birden fazla yasada tanımlanmış olduğu ülkelerde, ilgili tüm mevzuatta değişikliklere gidilmesi ve böyle bir uygulamaya olanak veren bütün hükümlerin yürürlükten kaldırılması büyük bir önem taşımaktadır.

2. Teamül hukukunun uygulandığı, ebeveynlerin fiziksel cezalandırma uygulamalarının yazılı yasalarca tanınmadığı ancak zalimane muamele ya da müessir fiil suçuyla mahkemeye çıkarılan yetişkinlere “makul” cezalandırma “hakkı” veren mahkemelerin bulunduğu ve çocuğa yönelik belli düzeydeki şiddeti meşru kılan içtihatların yerleştiği devletlerde ise, teamül hukukuna dayalı bu tür dayanaklar aşağıda yer alan ibareyle mevzuattan kaldırabilir.

Çocuğa yönelik hiçbir müessir fiil, makul cezalandırma teşkil ettiği gerekçesiyle meşru gösterilemez.

3. Yasaların bu konuda sessiz kaldığı, “makul ceza verme hakkının” teamül hukukunda ya da mevzuatta tanınmadığı; ancak fiziksel cezalandırmanın geleneksel olarak kabul gördüğü devletlerde, bu yasak ancak açık bir ibarenin mevzuata dâhil edilmesiyle gerçekleştirilebilir. Böyle bir düzenlemede, söz konusu yasağın hane içinde, okullarda, ceza infaz sisteminde, koruyucu aile ve gündüz bakım evleri de dâhil olmak üzere her türlü alternatif bakım hizmetlerini düzenleyen yasa ve yönetmeliklerde uygulanabilir olduğunun belirtilmesi gerekir. (Bkz. 2. Kutu)

2. Kutu-

Açık bir yasaklamayı içeren yasalardan ve taslaklardan örnekler

- Çocuklara kişiliklerine ve ferdiyetlerine saygı gösterilerek muamele edilir ve fiziksel cezalandırmaya ya da hiçbir türlü küçük düşürücü muameleyle tabi tutulamazlar.
- Çocuğa yönelik disiplin tedbirleri ancak çocuğun onuru göz önünde tutularak alınabilir ve fiziksel cezalandırma ve çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimiyle ilgili olabilecek veya çocuğun duygusal durumunu etkileyebilecek cezalar hiçbir surette verilemez.
- Gerek hane içinde, gerekse de çocuğun bakımını, korunmasını ve eğitimi üstlenen her türlü kurumda, çocuğun hayatını, fiziksel, zihinsel, manevi, ahlaki ve sosyal gelişimini, beden bütünlüğünü ve fiziksel ve ruhsal sağlığını tehlikeye atabilecek sonuçlar doğuracak ve çocuğu haklarından mahrum bırakacak her türlü fiziksel cezanın verilmesi yasaktır.
- Bu kanunda yer alan hiçbir hüküm, herhangi bir ebeveynin, öğretmenin ya da çocuğun üzerinde kanunen kontrolü bulunan veya ondan sorumlu olan bir başka kişinin, disiplin etme veya cezalandırma maksadıyla çocuğa vurma ya da çocuk üzerinde güç kullanma hakkı olduğu şeklinde yorumlanamaz.

Her türlü fiziksel cezalandırmanın açık ve tavizsiz bir şekilde yasaklanmasını sağlamanın tek yolu bu yasağa ilgili mevzuatta açık ve tavizsiz bir biçimde yer verilmesiyle mümkündür. Tekrar etmek gerekirse, bu tür bir yasak, çocuklarla birlikte yaşayan ya da onlarla çalışan herkesin yararı için, çocuğun hayatının çeşitli veçhelerinde, aile ve eğitim hukukunda uygulanabilecek her türlü mevzuatta yer almalıdır. Fiziksel ceza verilmesi bütün bir mevzuatta yaygınlaştırılır ve çocuğun yaşamını kapsayacak bir şekilde düzenlenirse, bu yasağın ihlali halinde uygulanacak yaptırımların getirilmesine bir ihtiyaç kalmayacaktır. Zira yukarıda da belirtildiği üzere, çocuğa yönelik müessir fiillere olanak veren düzenleme ve dayanaklar ortadan kaldırıldığında, müessir fiil cürümlerine ilişkin ceza hükümleri “disiplin” etme sırasında çocuğa uygulanan cezalandırıcı saldırı türlerine de uygulanacak hale gelecektir. Dolayısıyla bir dava açılması gerekirse, müessir fiil cürümlerine ilişkin ceza hukukunun hükümleri çerçevesinde dava açılabilir.

Birçok devlette kapsamlı bir çocuk koruma veya çocuk hakları hukuku bulunmaktadır. Söz konusu bu düzenlemelerde, çocuğun aile içi de dâhil olmak üzere her türlü ortamda fiziksel cezalandırmadan ve diğer şiddet biçimlerinden korunma hakkını tanıyan bir hüküm bulunmalıdır.

Devletler giderek artan bir biçimde “hane içi” ya da “aile içi” şiddete yönelik özel kanunlar çıkarmaktadır. Bu kanunlarda da her türlü fiziksel cezalandırmanın yasaklandığını yansıtacak hükümler bulunmalıdır.

Yukarıda belirtildiği üzere, fiziksel cezalandırmaya ilişkin her türlü düzenleme ve dayanaklar kaldırılmış olsa bile, ilgili mevzuatta açık bir yasak hükmünün bulunması faydalı olacaktır. Bu yasağın tüm fiziksel cezaları ve her türlü zalimane ve onur kırıcı cezalandırmayı kapsamı da çok önemlidir. BM Çocuk Hakları Komitesi’nin de belirttiği üzere:

“Fiziksel cezalandırma hangi biçimde olursa olsun aşağılayıcıdır. Ek olarak, zalimane ve aşağılayıcı nitelikte olan diğer fiziksel olmayan yollar da bulunmaktadır ve bunlar da Sözleşme ile bağdaşmamaktadır. Çocuğu küçük düşüren, aşağılayan, kara çalan, günah keçisi durumuna düşüren, tehdit eden, korkutan ya da alay konusu yapan uygulamalar bu kapsamda yer almaktadır.”

Çocukların korunması için güç kullanmak

Ebeveynler ve çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğu zarar göreceği şeylerden korumak ya da dizginlemek için sıklıkla bir miktar fiziksel güç kullanımına ihtiyaç duyarlar. Yetişkinlerin cezalandırıcı bir saldırı ile korumaya yönelik eylemler arasındaki farkı bilmeleri beklenir. Bazı devletler her türlü fiziksel cezalandırmaya ilişkin olarak uygulanan yasakların koruma amacıyla makul güç kullanımına müsaade vermesinin ebeveynlerin içlerini rahatlattığını ifade etmiştir. Aşağıda yer alan örnek böyle bir düzenlemenin mevzuatta nasıl yer alabileceğine dair bir fikir verebilir:

- a.Çocuğa ya da bir başka kişiye gelecek ani bir tehlikeyi bertaraf etmek;
- b.Eşyaya yönelmiş ani bir tehlikeyi ortadan kaldırmak; ya da
- c.Çocuğun suç işlemeye sevk edilmesini ya da cezai ehliyeti olacak yaşa geldiğinde suç olarak addedilecek bir eyleme teşvik edilmesini engellemek amacıyla çocuğa makul ölçüler çerçevesinde güç uygulanması, hukuka aykırı olarak değerlendirilmez.

Dildeki Boşlukların Giderilmesi

Yasal düzenlemelerde kullanılan sözcük seçiminde olabilecek boşluklar yasaktan taviz verilmesine yol açabilir. Reform sürecinde kullanılacak dil açık, muğlâklığa ve karışıklığa mahal vermeyecek nitelikte olmalıdır. Fiziksel cezalandırmanın yasaklanması, bu tür cezalandırma türlerinin en hafifinden en şiddetlisine, sürekli olarak tekrarlananından arada sırada uygulananı da dâhil olmak üzere tüm biçimlerinin yasaklanması anlamına gelir. Yapılacak düzenlemedeki hüküm “fiziksel cezalandırma ve diğer küçük düşürücü ve onur kırıcı muamele” ifadesine açıkça göndermede bulunmuyorsa, “hafif bir tokatın” hukuka aykırı olup olmadığı konusunda şüphelerin olmasına neden olacaktır.

Bu husus bütün parlamenterlerin her türlü fiziksel cezalandırma biçimlerini yasaklama niyeti olsa bile ortaya çıkması muhtemel bir konudur. Sonuçta yazılı kanunların ne anlama geldiğini yorumlama görevi mahkemelerdedir ve bu kanunları çıkaran parlamenterlerin niyetlerinin ortaya konması, mahkemelerin yapacağı yorumlarda önemli bir rol oynayacaktır. Ancak bu meselede hesaba katılması gereken tek husus bununla sınırlı değildir.

Nitekim geçtiğimiz yıllarda bazı üst düzey mahkemeler yaptıkları hukuki yorumlarda daha düşük şiddetli fiziksel cezalandırma biçimlerini “tüm şiddet biçimlerinden” ayırma yoluna gitmiştir. Bu tür kararlar toplumumuzda çocuklara yönelik cezalandırıcı şiddetin aslında ne denli kökleşmiş bir geleneksel kabule tekabül ettiğini ortaya koyması açısından önemlidir.

İkinci Bölüm

Reformun etkili bir biçimde işlemlerini sağlamak- Diğer temel tedbirler

Alo! Bana "makul ölçüde dayanın" ne olduğunu söyler misiniz?

İlgili mevzuatta tam bir yasağın gerçekleştirilmesinin ardından söz konusu düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekir. Bu noktada başlıca üç unsurun gözden kaçırılmaması lazımdır.

- ▶ Kanuna ilişkin olarak alınacak her türlü önlem çocuğun yüksek yararı ve aile hayatı içindir.
- ▶ İyi bir yasanın öncelikli amacı suçun cezalandırılması değil, suçun eğitim yoluyla önlenmesini sağlamaktır.
- ▶ Kabul edilen yasalardaki temel mesaj çocuğa vurmanın tıpkı başkalarına vurmak gibi hukuka aykırı bir fiil olduğu ve çocuğu korumak gerektiğinde bu tür müessir fiillere ilişkin hukukun işletileceğidir. Hiçbir şey yasanın verdiği bu temel mesajı gölgelememelidir.

Hükümetler yasaların uygulanmasını desteklemek amacıyla, aileleri ve öğretmenler, sosyal çalışmacılar, sağlık çalışanları, polis, adli makamlar, mahkemeler ve toplumun geneli de dâhil olmak üzere çocuğa yönelik hizmetler sunan kişileri ve koruma birimlerini göz önünde bulunduracak bir dizi tedbir ve politika aracını sunabilmelidir.

Hâlihazırdaki tutum ve tavırların olumlu ve yapıcı bir temelde evrilmesi arzu ediliyorsa, gerek sıradan insanlar gerekse de belli uzmanlığı bulunan kişilerin fiziksel cezalandırmanın hukuka aykırı olduğunun bilincinde olmaları ve söz konusu bu yasağı koyan yasaların gerekçelerinin ne olduğunu anlamaları gerekir. Yasal bir reform anlaşılmadığı ve tavır ve tutumları değiştirmede süreci başarılı olmayacaktır. Bu tür çabalar yalnızca uzman ve aile desteği ve yönlendirmesiyle sınırlı kalmamalı; fiziksel cezalandırmanın olumsuz etkileri, şiddete dayalı olmayan ebeveynlik ve çocuğun insan hakları konularında aileler, uzmanlar ve toplumun genelini de kapsayacak bir biçimde her düzeyde sürdürülecek bir farkındalık artırma çalışmasıyla da desteklenmelidir. Devletler, bunlara ek olarak, uzman eğitimleri ve tabii ki ebeveynlere yönelik eğitim desteği programları yoluyla, çocukların şiddete başvurulmaksızın disiplin edilmelerinde uygun alternatiflerin neler olabileceğine dair önerileri de sunabilmelidir.

Reformun aile içinde işlemlerini sağlamak

- Fiziksel cezalandırmayı yasaklamak ebeveynleri hapse tıkmak değildir. Her fiziksel cezalandırma vakasında ailelere karşı dava açmak aile hayatını ve ilişkilerini sekteye uğratabilir ve çocuğun yüksek yararından ödün verilmesine yol açabilir. Hukuk, prensip olarak, pek önemsiz meselelerle ilgilenmez ve hem yetişkinlere hem de çocuklara yönelik küçük çaptaki müessir fiiller nadiren mahkemelere taşınır.

Çocuklara yönelik fiziksel cezalandırmanın suç kapsamına alınması ebeveynlerin hapse tıklması değildir!

- Çocuk koruma birimleri ve kuruluşları, müdahil olmaları halinde, fiziksel cezalandırmanın tehlikelerini, olumsuz etkilerini ve hukuka aykırılığını ebeveynlere nasıl anlatmaları gerektiği konusunda eğitim almalıdır. Bu birimlerin rolü, ebeveynlere olumlu ve şiddete dayalı olmayan ebeveynlik konusunda bilgilendirme yapmak suretiyle hem ebeveynlere hem de çocuklara yönelik yapıcı bir destek sağlamaya odaklanmalıdır.
- Dava yolu en son başvurulacak çare olmalıdır ve destek amacıyla yapılan girişimler bir sonuç vermediğinde ve çocuğun ciddi bir zarardan korunması gerektiğinde devreye girmelidir. Dava açıldığı takdirde müessir fiil cürümlerine ilişkin yasaların uygulanacağı açık olmalıdır. Çocuk koruma birimleri ve kuruluşları, dava açmaya ve ihtiyaç doğduğu takdirde yapılabilecek diğer resmi girişimlere dair koşullar ve usullerin belirlenmesinde rehber ilkelere ihtiyaç duymaktadır.
- Aile içi şiddetle mücadelede kullanılan devlet hizmetleri çocuklara yönelik fiziksel cezalar ve diğer küçük düşürücü ve onur kırıcı cezalandırma biçimlerini de kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Çocuklara yönelik fiziksel cezalandırmanın hukuki dayanağının olmasından ya da bu fiillere müsamaha gösterildiğinden ötürü, bu husus genellikle ev içi/aile içi şiddetin tanımının dışında bırakılmıştır. Aile içi şiddetle mücadelede kullanılan tüm ulusal ve yerel stratejiler çocuğun fiziksel cezalandırmadan korunmasını da içermelidir.

Reformun aile dışında işlemlerini sağlamak

- Okul, alıkoyma merkezleri, bakım merkezleri ve dini kurumlar, çocuklara yönelik çalışan her türlü özel ve kamu kurum ve kuruluşları dâhil olmak üzere çocuğa hizmet sağlayan bütün kişi ve kuruluşlar, fiziksel cezaya veya diğer zalimane veya küçük düşürücü cezalandırma biçimlerine başvurmayacaklarını istihdam edilmenin bir şartı olarak kabul etmelidir. Bu kaide usul kurullarında da yer almalı ve çocukların korunmasında güç kullanımına ilişkin rehber ilkeler geliştirilmelidir. (Bkz. s. 16)

- ▶ Resmi olarak ihtarda bulunma, açığa alma ve nihayetinde işten çıkarma gibi uygulamalar caydırıcı faktörler olarak kullanılmalıdır.
- ▶ Müessir fiil cürümlerine ilişkin ceza hukuku hükümleri çocuğa eşit koruma sağlıyorsa, bu hükümler çocuklara fiziksel cezalandırma uygulayan hizmet sağlayıcılarına ve birimlere dava açmak için de kullanılabilir.
- ▶ Hane içine ilişkin girişimlerde bulunan çocuk koruma birimleri dâhil olmak üzere çocuklara hizmet sağlayanların tamamı, personelleri için çocuğa yönelik her türlü fiziksel cezalandırma yasağının uygulanmasına yönelik usul kuralları oluşturmalıdır.

Yasaya ve çocuğun korunma hakkına dair farkındalığın artırılması

- ▶ Toplum, çocuk uzmanları ve çocukların kendileri fiziksel cezalandırmanın yasaklandığını bilmelidir.
- ▶ Yapılacak reformlara ilişkin bilgiler sağlık merkezleri, okul öncesi birimler, okullar, kütüphaneler, gençlere yönelik merkezler dâhil olmak üzere çocukların olduğu her yerde sağlanmalıdır.
- ▶ Farkındalık artırma çalışmaları tek seferle sınırlı kalmamalı, zamana yayılacak bir biçimde yapılmalıdır.
- ▶ Toplumun bütün bireylerinin kanundan, kanunun nasıl uygulanacağından ve genel olarak çocuk haklarından haberdar olmaları sağlanmalıdır.

Olumlu ebeveynliğin ve şiddet içermeyen disiplin yöntemlerinin teşvik edilmesi

Devletler ve onlarla birlikte çalışanlar;

- ▶ Olumlu, şiddet içermeyen ve katılımcı disiplin yöntemlerini;
- ▶ Doğum öncesi ve sonrası bakım hizmetleri merkezleri, okul öncesi merkezleri, okullar ve kütüphaneler dâhil olmak üzere aileler ve çocuk uzmanlarıyla kurulan her türlü resmi yahut gayri resmi

- ▶ bağlantılar aracılığıyla ve toplum/sosyal hizmet sunumuyla fiziksel cezalandırmanın olumsuz etkileri üzerine eğitim verilmesini;
- ▶ Öğretmenlik eğitimlerinde ve personele verilen eğitimlerde, olumlu disiplin yöntemlerinin hem mesleğe giriş aşamasında hem de hizmet içi eğitimler sırasında verilmesini;
- ▶ Uygun olduğu takdirde çocukların yukarıda anılan eğitimlere katılımını ve fikirlerinin alınmasını etkin bir biçimde teşvik etmelidir.

Olumlu ebeveynlik aile ve iş yaşamı arasında denge kurmak anlamına da gelir.

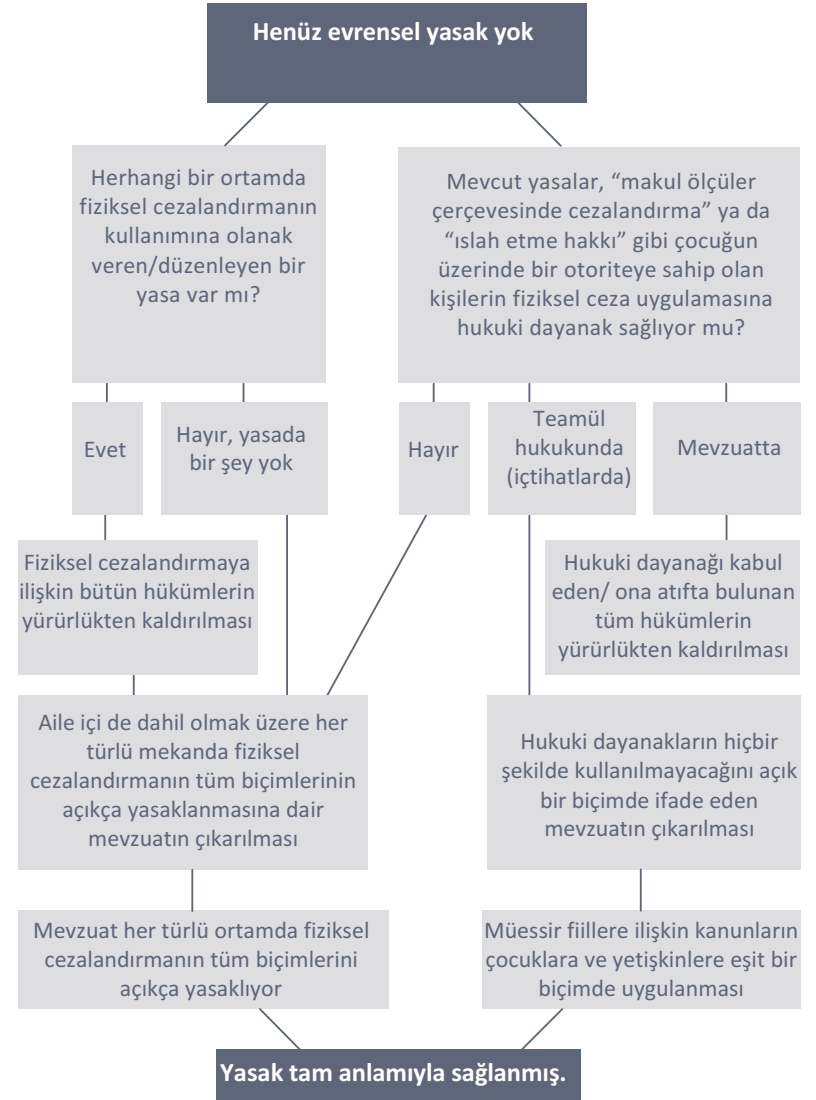
İzleme

- ▶ Eğitim, bakım hizmetleri, adalet hizmetleri ve çalışma yaşamının tüm veçhelerinde bağımsız izleme mekanizmaları kurulmalıdır. Müfettişler düzenli olarak çocuklarla özel olarak konuşmalı ve onları sorunlarını paylaşmaya teşvik etmelidir.
- ▶ Şiddet gördüğüne ilişkin şikayette bulunanları herhangi bir misillemeden koruyacak tedbirler de dahil olmak üzere çocuğa duyarlı bulunan ve erişilebilir şikayet yolları sağlanmalıdır.
- ▶ Çocukların hane içindeki deneyimleri toplanmalıdır. Destek hizmetleri kullanımına dair yapılacak analizler ve çocuğa yönelik şiddeti raporlayan istatistikler de bilgi kaynağı olarak kullanılabilir.

3. Kutu-

Yasal reformu destekleyecek temel tedbirler

- yasaya ve çocuğun korunma hakkına dair farkındalığın artırılması
- yetişkinler ve çocuklar arasında olumlu ve şiddet içermeyen ilişkilerin teşvik edilmesi
- yasağın kurumların usul kurallarında ve işe giriş şartlarında yer alması
- fiziksel cezalandırmayı ortadan kaldırmaya yönelik stratejilerin aile içi şiddetle mücadele stratejilerine dahil edilmesi ve
- fiziksel cezalandırmaya maruz kalan çocukların deneyimlerinin ve yasağın etkinliğinin izlenmesi ve değerlendirilmesi

Avrupa, çocuk haklarıyla büyür!

Avrupa Konseyi Kaynakları

Çocuklara Yönelik Fiziksel Cezanın Ortadan Kaldırılması- Sorular ve Cevaplar, Avrupa Konseyi Yayınları, Strasbourg, 2007.

Çocuklara yönelik fiziksel cezalandırmaya karşı Avrupa çapındaki girişim hakkında bilgi için: "Çocuklar için ve Çocuklarla Birlikte bir Avrupa İnşa Etmek" web sayfası, <http://www.coe.int/children>

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Olumlu Ebeveynliğin Desteklenmesine İlişkin 2006 tarihli ve 19 sayılı Tavsiye Kararı.

Fiziksel Cezalandırmanın Ortadan Kaldırılması- Avrupa Çocukları için Bir İnsan Hakları Yükümlülüğü, Avrupa Konseyi Yayınları, Strasbourg, 2007.

Günümüz Avrupasında Ebeveynlik- Pozitif Bir Bakış Açısı, Avrupa Konseyi Yayınları, Strasbourg, 2007.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Fiziksel Cezalandırmanın Avrupa Çapında Yasaklanmasına İlişkin 2004 tarihli ve 1666 sayılı Tavsiye Kararı.

Birleşmiş Milletler Kaynakları

Çocuk Hakları Komitesi, Çocukların Fiziksel Cezalar ve Diğer Zalimane veya Onur Kırıcı Cezalandırma Biçimlerinden Korunma Hakkına İlişkin 8 Sayılı Genel Yorum.

Çocuklara Yönelik Şiddeti Ortadan Kaldırmak- Parlamenteler için El Kitabı, No. 13, Parlamentolar Arası Birlik ve UNICEF, 2007.

<http://www.ipu.org/english/pblctns.html>

Pinheiro, Paulo Sérgio, Dünyada Çocuklara Yönelik Şiddet Raporu, BM Genel Sekteri'nin Çocuklara Yönelik Şiddet Araştırması, Cenevre, 2006.

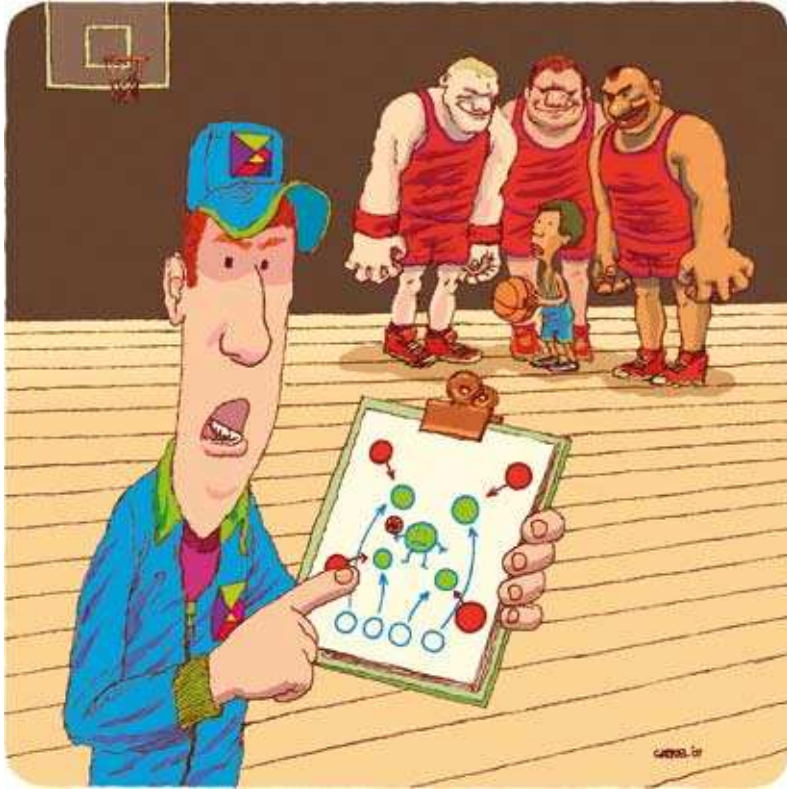
Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

Diğer Kaynaklar

Çocuklara Yönelik Her Türlü Fiziksel Cezalandırmanın Sonlandırılması İçin Küresel Girişim,

<http://www.endcorporalpunishment.org>

Fiziksel Cezalandırmanın yasaklanmasına dair her türlü kaynak bu web sitesinde yer almaktadır.

Yayınlar

Çocuklar için ve çocuklarla birlikte bir Avrupa inşa etmek

*Fiziksel Cezalandırmanın Ortadan Kaldırılması-
Avrupa Çocukları için Bir İnsan Hakları Yükümlülüğü*
Avrupa Konseyi Yayınları, Strasbourg (2007)
ISBN 978-92-871-6182-6 (Yeni Baskı)

*Çocuklara Yönelik Fiziksel Cezalandırmanın Ortadan Kaldırılması-
Sorular ve Cevaplar* (2007)
ISBN 978-92-871-6310-3

*Günümüz Avrupa'sında Ebeveynlik-
Pozitif Bir Bakış Açısı* (2007)
ISBN 978-92-871-6135-2

Özetler (Monako Konferansı) 2007

İnternet Okuryazarlığı El Kitabı (2006)
ISBN 978-92-871-5939-7 / Rusça baskısı da mevcut

*Okullarda Şiddetin Azaltılması-
Fark Nasıl Yaratılır?* (2006)
ISBN 978-92-871-5870-3 / Rusça baskısı da mevcut

Avrupa Konseyi "Çocuklar için ve Çocuklarla Birlikte bir Avrupa İnşa Etmek" Programı Avrupa'da çocuk haklarının teşvik edilmesini ve bu haklara saygı gösterilmesini ve Avrupa'daki çocukların her türlü şiddetten korunmasını sağlamak amacıyla başlatılmıştır. Daha fazla bilgi için: <http://www.coe.int/children>.

Kayıt Dışı!

Çocuklara Yönelik Fiziksel Ceza Uygulamasının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Yasal Reform Hakkında Avrupa Parlamentoları İçin Bir Rehber

Avrupa ülkelerinin tamamında insanlara vurmak bir suçtur. Çocuklar da insandır; ancak Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin üçte ikisinde yetişkinleri şiddetten koruyan ceza kanunları, çocukları da aynı biçimde korumaktan bir hayli uzaktır. Çocuklar her gün “eğitici” disiplin ve “makul ölçüde cezalandırma” adına dövülmektedir.

Bu el kitabı, parlamenterleri ve diğer yasa yapıcılarını çocuklara yönelik her türlü cezalandırma biçimlerinin etkili bir biçimde yasaklanması için ihtiyaç duyulan yasal ve destekleyici tedbirler hakkında bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmanın birinci bölümü ulusal mevzuatın incelenmesine ve iyileştirilmesine yönelik yol gösterici hususları içermektedir. Bu değişiklikler fiziksel cezaların verilmesine olanak sağlayan kanuni dayanakların ortadan kaldırılmasını içerebileceği gibi; çocuk koruma, medeni ve aile kanunlarına ve benzeri yasalara, ebeveynlerin ya da bir başka yetişkinin, çocuğa fiziksel ceza vermeye ya da diğer türlü onur kırıcı muamelede bulunma hakkının olmadığına dair açık bir hükmün konması yoluyla da gerçekleştirilebilir. Kitabın ikinci bölümü ise bu değişikliklerin anlaşılmasına ve uygulanmasına odaklanmaktadır. Kanunlarda tam anlamıyla bir yasağın sağlanmasının ardından, hükümetler, çocuk haklarına ilişkin her düzeyde farkındalık artırma yoluna gitmeli ve yasağın uygulanması için hem ailelere hem de çocuk uzmanlarına yönelik olarak politika tedbirleri ortaya koymalıdır.

